

Visie Nationaal Rapporteur op vreemdelingrechtelijke bescherming mensenhandelslachtoffers

De Nationaal Rapporteur maakt zich grote zorgen over de sterke daling van het aantal keer dat gebruik werd gemaakt van de bedenktijd en de daling van het aantal aanvragen voor tijdelijk en voortgezet verblijf in de periode 2012-2016. Aangezien opsporingsdiensten verplicht zijn de bedenktijd bij de geringste aanwijzing van mensenhandel aan te bieden, lijkt de daling in het gebruik van de bedenktijd erop te wijzen dat opsporingsinstanties minder vaak op geringste aanwijzingen van mensenhandel stuiten. Deze kwestie vergt echter aanvullend onderzoek. Het aantal aanvragen voor tijdelijk- en voortgezet verblijf over de periode 2012-2016 is nog sterker afgenomen dan het gebruik van de bedenktijd. De percentuele daling was bij aanvragen voor het voortgezet verblijfsrecht het grootst: 67%. Dat lijkt erop te duiden dat gebruik van de verblijfsregeling mensenhandel na de bedenktijd minder aantrekkelijk is geworden voor slachtoffers. Vanuit het veld wordt gewezen op een geringere mate van vertrouwen in het verkrijgen van (langdurige) vreemdelingrechtelijke bescherming binnen de verblijfsregeling mensenhandel in vergelijking met de asielprocedure. Uiteraard dient veiligheid en bescherming van slachtoffers voorop te staan in de inrichting van het vreemdelingrechtelijke beleid ten aanzien van mensenhandelslachtoffers.

Een zekerheid voor slachtoffers om in aanmerking te komen voor voortgezet verblijf is er pas op het moment van een veroordeling. Dat is een lange en onzekere weg. Die zekerheid wordt vanuit het beleid gegeven op basis van zowel aannemelijkheid, immers de dader is veroordeeld, als het vaststaan van risico tot represailles, immers het slachtoffer heeft getuigd tegen een verdachte/veroordeelde. Eerder heeft de Nationaal Rapporteur aanbevolen de beslissing tot vervolging door de officier van justitie als criterium op te nemen in de a- grond. Een officier van justitie gaat immers niet lichtvaardig tot vervolging over en die beslissing biedt dan ook voldoende grond voor de aannemelijkheid van het slachtofferschap, alsmede voor de erkenning dat het slachtoffer bij terugkeer naar het land van herkomst onvoldoende beschermd is tegen mogelijke represailles van de verdachte. Of een belastende verklaring van het slachtoffer leidt tot een veroordeling of niet hoeft het risico op represailles immers niet te beïnvloeden. Op deze wijze worden ook de slachtoffers beschermd die hebben bijgedragen aan de vervolging van de verdachte (door het doen van aangifte of anderszins), maar waar een integrale vrijspraak is gevolgd en het slachtofferschap in zoverre niet in rechte is komen vast te staan.

Aanpassing van de verblijfsregeling op dit punt is in het belang van de veiligheid en de bescherming van slachtoffers en leidt tot een grotere zekerheid op een veel eerder moment. De verblijfsregeling mensenhandel wordt hierdoor mogelijk weer aantrekkelijker, wat ook

een positief effect zou kunnen hebben op de aangiftebereidheid en de bijdrage van slachtoffers aan de opsporing en vervolging. Daarbij zouden wel waarborgen moeten worden gecreëerd teneinde ervoor te zorgen dat het slachtoffer beschikbaar blijft en bereid blijft mee te werken aan opsporing en vervolging. Alhoewel het Openbaar Ministerie ten tijde van de aanbeveling in 2009 sceptisch was over de noodzaak hiertoe, wordt deze opvatting thans gesteund door de landelijke officier van justitie mensenhandel/mensensmokkel.

Daarom doet de Nationaal Rapporteur in haar monitor de volgende aanbeveling: De minister van Veiligheid en Justitie wordt aanbevolen om slachtoffers van mensenhandel in aanmerking te laten komen voor het voortgezet verblijf vanaf het moment dat de officier van justitie een vervolgingsbeslissing genomen heeft.